

належить написання рефератів, підготовка повідомлень, вивчення літератури, виконання практичних завдань тощо.

Основна мета дослідницької роботи – навчити курсантів самостійного логічного, чіткого викладення думок, аналізу й узагальнення фактів і явищ суспільного життя. Тому у кожному завданні, яке видається, обов'язково повинен бути елемент творчого підходу. Бажано, щоб за час вивчення дисципліни кожний курсант виступив з результатами своїх досліджень у вигляді повідомлення, реферата тощо. При виступі курсанта решта аудиторій повинні уважно слідувати за ходом його думок і доповнювати їх. Все це стимулює тих, хто навчається, до більш глибокого вивчення спеціальної літератури та до постійної роботи з періодичною літературою

Надійшла до редколегії 14.10.99

Н.О. Журавель, канд. істор. наук

З ДОСВІДУ ВИХОВНОЇ РОБОТИ КАФЕДРИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН ДНІПРОПЕТРОВСЬКОГО ЮРИДИЧНОГО ІНСТИТУТУ МВС УКРАЇНИ

Питання освіти, виховання, соціалізації молоді завжди знаходились у центрі уваги різних наук. За своїм значенням, змістом, різноманіттям ці питання невичерпні; їх наукове вивчення, методика вирішення потребують постійного розвитку. Особливе значення проблеми соціалізації молоді набувають у перехідний період, в якому перебуває зараз українське суспільство. В значній мірі це стосується проблем виховання курсантів закладів освіти системи МВС, тому що моральна культура займає чільне місце в загальній культурі співробітників правоохоронних органів. Виконання цих завдань в навчальних закладах покладається, перш за все, на інститут кураторства та кафедри соціально-економічних дисциплін, для котрих проблеми виховання нерозривно пов'язані із змістом наук, які вони викладають. Певний досвід роботи у цьому напрямку накопичено і в Дніпропетровському юридичному інституті МВС України.

Кафедра СЕД є підрозділом, який має досить різноманітні можливості для здійснення гуманізації та гуманітаризації навчального процесу. Саме тому досвідчені викладачі кафедри покладають багато зусиль для впровадження нових прогресивних методів викладання світоглядних дисциплін, для встановлення щільного контакту із курсантами та студентами, для досягнення на заняттях атмосфери взаєморозуміння, відкритості, довіри, для формування у юнаків та дівчат свідомого, зацікавленого підходу до навчання.

З цією метою при викладанні деяких дисциплін, перш за все філософії, були розроблені та впроваджуються в навчальний процес «Принципи та правила» вчителя-герменевтика, а саме: 1) абсолютного розуміння («Караван іде із швидкістю найслабшого верблюда»); 2) абсолютного включен-

ня («Не запізнюйся!»); 3) позитивної самооцінки («Ми всі тут розумні»); 4) вигаданої абсурдності («Невірних відповідей немає, є неаргументовані висновки»); 5) обґрунтованості («Якщо «так» – то чому «так», якщо «ні», - то чому «ні»); 6) безособистості («Критикуємо висловлювання, а не автора»); 7) взаємоповаги («Говорить тільки один»); 8) персоніфікації («Кожен за себе»); 9) добровільності («Дідовщині – ні!»); 10) конфіденційності («Все – на продаж»); 11) гендерної чуйності та поваги до статі («У кожного – своє сімейне життя»). Така методика дозволяє використовувати навчальний процес не тільки для безпосередньої передачі знань, а і для здійснення всіх вище перелічених цілей.

Одним із головних напрямів підготовки фахівця – правоохоронця є формування його правосвідомості, і в значній мірі таке формування відбувається при вивченні гуманітарних дисциплін.

Так, наприклад, на практичних заняттях з соціології та етики було проведено анкетування курсантів з метою оцінки рівня їх правосвідомості та моральної культури. Респондентам було запропоновано чотири групи запитань: 1) про розуміння сутності та можливості створення в Україні правової держави; 2) про відношення до християнської моралі та її значення, в тому числі і для співробітників правоохоронних органів; 3) про оцінку громадянами ролі міліції в українській державі; 4) про ставлення курсантів до співвідношення правових норм та моральних цінностей в правоохоронній діяльності.

Результати опитування було обговорено в усіх навчальних групах. На основі отриманих даних було внесено необхідні корективи у викладання ряду навчальних дисциплін. Так, наприклад, анкетування показало, що майже ніхто з респондентів не зміг перелічити всі християнські заповіді, а 10% - зовсім не відповіли на це питання. 32% опитаних не вважають за необхідне для співробітників ОВС дотримуватись в своїй професійній діяльності норм християнської моралі. Враховуючи на це, на заняттях по релігієзнавству та етиці більшу увагу було приділено вивченню основ християнської моралі, її загальнолюдського значення.

Соціологічне опитування продемонструвало також відсутність належного рівня розуміння зв'язку правових та загальнолюдських моральних норм. Так, на запитання «Хто був правий у спорі про підкинутий речовий доказ уліку у фільмі «Місце зустрічі змінити не можна»: Жеглов чи Шарпов?», більшість (52% курсантів I курсу і 71% - II курсу) відповіли – «Жеглов», а деякі (15% і 11% відповідно) зовсім не змогли на нього відповісти. Одночасно на запитання «Яке Ваше ставлення до принципу стародавніх римлян «Dura Lex, sed Lex» відповіли «схвально» 79%, а «негативно» – 7% респондентів.

Таке позитивне ставлення до неуклінного виконання закону при відповіді на теоретичне запитання і нерозуміння значення протипоставлення

«Жеглов – Шарапов» продемонструвало необхідність звернути підвищену увагу на виховання високих моральних якостей курсантів. Саме тому вже другий рік в інституті з курсантами та студентами при вивченні курсів «Етики та естетики» та «Професійної етики» проводяться практичні заняття зі складання «Кодексу честі співробітника правоохоронних органів». Розроблено дві методички таких занять: 1) кожен із присутніх самостійно складає кодекс, а потім відбувається їх обговорення; 2) навчальна група колективно працює над складанням кодексу, вироблюючи в процесі обговорення один спільний варіант. В обох випадках наприкінці заняття викладачем оголошується «Кодекс честі студента-юриста», який було розроблено кафедрою СЕД. Заняття закінчується обговоренням та схваленням цього кодексу.

Одним із напрямів виховного процесу є робота з розширення світогляду курсантів та студентів. З цією метою, наприклад, було проведено конкурс «Десять найважливіших подій за дві тисячі років з часу появи християнства», в якому взяло участь понад двісті юнаків та дівчат. По закінченню конкурсу по групах було проведено дискусії, підведено підсумки і вироблено спільну точку зору. Вона була порівняна із позицією щодо цього питання вчених із світовим ім'ям, опублікованою в пресі.

В поточному році ця робота буде продовжена. Кафедрою СЕД розроблено анкету «Підсумки ХХ століття», в якій запропоновано перелічити десять найвизначніших досягнень століття, що минає в різних напрямках: в науці, техніці, політиці, мистецтві і т.і.; назвати відомих людей, найбільших злочинців, найпрекрасніше і найжахливіше, найвизначніше десятиріччя, найкращу жінку і найкращого чоловіка і т.і. Результати анкетування також будуть обговорені та проаналізовані усіма, хто вчиться в інституті.

Проведено соціологічні дослідження «Інститут очима курсантів та студентів», «Рівень політичної культури курсантів та студентів». Вони дозволили усвідомити як досягнення, так і недоліки в роботі інституту, в тому числі і у виховному процесі. Розроблено анкети та готуються проведення опитування «Викладачі очима курсантів та студентів».

Виховна робота проводиться кафедрою і під час наукової роботи з курсантами та студентами. Поряд із традиційними формами навчання і виховання, такими як, засідання гуртків, конкурси рефератів та наукових студентських робіт, культпоходи до музеїв та театрів міста, викладачами кафедри застосовуються і нетрадиційні різновиди виховної роботи. Наприклад, було організовано зустріч з кандидатом філософських наук, кандидатом богослов'я дияконом Андрієм Кураєвим. Підготовлено матеріали та проведена відповідна агітаційна робота щодо пропаганди здорового способу життя, профілактики СНДу, наркоманії, алкоголізму. Організована клубна робота: проводяться засідання філософського клубу, розроблено статут «Клубу бардівської пісні та поезії» і т.і.

Найбільш цікавою у цьому напрямі виявилась робота кіноклубу, який створено при кафедрі. Відеотека кафедри нараховує близько 60 кінофільмів. В поточному навчальному році на засіданнях клубу, які проходять під девізом «Ми жили в ХХ столітті», будуть переглянуті та обговорені найбільш визначні фільми, які відбивають духовну атмосферу кожного з десятиріч.

До зовсім нових напрямів діяльності кафедри слід віднести роботу в рамках «Програми Кабінету Міністрів України по запобіганню торгівлі жінками та дітьми». На 1999 – 2000 н.р. розроблено «План проведення спільних заходів Дніпропетровського юридичного інституту МВС України з Дніпропетровською міською громадською організацією «Жіночий інформаційно-координаційний центр». Цей план передбачає силами творчої групи кафедри, яка займається проблемами насильства щодо жінок, провести серію тренінгів: «Попередження насильства щодо жінок», «Жіночі людські права», «Сучасна жінка в правовому полі», організувати конкурс плакатів «Жіноча доля» і т.і.

Внаслідок появи в закладах освіти системи МВС госпрозрахункових факультетів у виховній роботі виникла ще одна проблема – взаємовідносини курсантів та студентів. Найбільш вагомим внеском у розвиток дружби факультетів інституту стала зустріч у КВН між командами курсантів та студентів. Тренінги дівчат за «Програмою боротьби проти насильства щодо жінок» також проводяться спільно. Цього ж принципу дотримуються в інституті і при організації роботи гуртків, клубів, конференцій тощо. Ця робота вже приносить певні позитивні наслідки.

Таким чином, вище розглянуті форми виховної роботи, які апробуються викладачами кафедри, певною мірою сприяють підготовці правоохоронця, юриста ХХІ століття, який повинен бути не тільки висококваліфікованим фахівцем, а й всебічно розвинутою і гуманістично спрямованою людиною з широким кругозором, високим рівнем політичної та моральної культури.

Надійшла до редколегії 12.10.99

Т.О.Процких

ПРОБЛЕМИ ІНФОРМАЦІЙНО-БІБЛІОТЕЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ

Знання, вміння та навички, їх наслідування від покоління до покоління, як відомо, - головна умова розвитку соціуму. В сучасному світі це вивело освіту в число пріоритетних сфер суспільної практики, вона стала «індикатором» прогресу та гарантією благополучного майбутнього. Саме освіта є нині і одним із головних «інструментів» соціальних, політичних та культурних змін в суспільстві. В свою чергу, бібліотека – невід’ємна частина